

Szebenyi Péter (1933–2001)

Tantárgypedagógus, a neveléstudományok doktora, tantervelméleti szakember, tankönyvíró és –kutató, intézetigazgató. Pályáját a szegedi egyetem foglalta keretbe, tanársegédként élete első (1955–56), majd professzorként utolsó néhány évét töltötte ott (1997–2001). 1955-ben az ELTE-n a történelem szakot, 1962-ben a pécsi Tanárképző Főiskolán az orosz szakot végezte el. Közben húsz évig általános iskolai tanár (1957–78), s ezzel részben párhuzamosan a hajdani és mai fasori Evangélikus Gimnázium épületében működő Országos Pedagógiai Intézet – kezdetben beosztott, majd vezető – munkatársa, több mint negyed századon keresztül, 1964-től annak 1990-es megszűnéséig. 1992–97-ig a Fővárosi Pedagógiai Intézetet vezette. 1964-ben egyetemi doktor, 1978-ban a neveléstudományok kandidátusa, 1995-ben akadémiai doktor lett. Tantárgyi didaktikusként élharcosa volt az általános iskolai történelemtanítás látványos megújulásának, a jelenismereti stúdiumok (állampolgári ismeretek) bevezetésének az 1970-es és 80-as években. Az 1978-as általános iskolai tanterv főszerkesztőjeként az alapfokú képzés egészét helyezte új alapokra a követelményrendszer középpontba helyezésével, a tanulói személyiségfejlesztés programjával. A NAT egyik kezdeményezője, és gyakorlati munkálatainak irányítója volt. Vezető szerepet töltött be – még az 1980-as évek közepén – a szakfelügyelet szaktanácsadássá történő átalakításában is. 1986-tól irányító tisztségeket töltött be az MTA Tudományos Minősítő Bizottságának pedagógiai, 1995-től az MTA Doktori Tanácsának szintén pedagógiai szakbizottságában. Tagja volt 1995-től az MTA pedagógiai bizottságának és 1997-től az Országos Köznevelési Tanácsnak is. Kezdeményezője és haláláig szakmai tanácsadója volt a Raabe Kiadó Helyi tantervépítő kézikönyv kiadványainak. Távozása nagy vesztesége volt a magyar pedagógiának és történelemtanításnak egyaránt. Emlékének ápolására a Történelemtanárok Egylete 2002-ben Szebenyi Péter-díjat hozott létre, azon személyiségek elismerésére, akik sokat tettek a történelemtanítás színvonalának emeléséért, vagyis azt teszik kicsiben, amit a kitüntetés névadója nagyban tett.

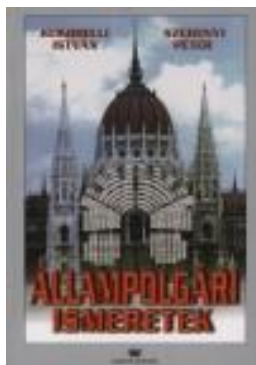
Munkái:

- *Csoportmunka az általános iskolai történelemtanításban. OPI, Budapest, 1969.*
- *Feladatok – módszerek – eszközök. Visszapillantás a hazai történelemtanítás múltjára. Tankönyvkiadó, Budapest, 1970.*
- *Mit készítsünk, mit rajzolunk a történelemórára? Szerk. Vladár Ervin. Tankönyvkiadó, Budapest, 1970. (Bernáth Jánossal, Bodó Lászlóval, Horváth Zoltánnal)*
- *Tanári kézikönyv a Képes történelmi atlasz használatához. Tankönyvkiadó, Budapest, 1973. (Hőnyi Edével)*
- *Történelemtanítás szaktanteremben. Szerk. Szebenyi Péter. OPI, Budapest, 1973.*

- *A tanulók történelmi fogalmainak fejlődése (Az általános iskola 5. osztályától a gimnázium IV. osztályáig)* Tankönyvkiadó, Budapest, 1976. (Eperjessy Gézával)

- *Az általános iskolai nevelés és oktatás terve. Történelem és állampolgári ismeretek 5-8. osztály.* OPI, Budapest, 1978.
- *Történelemtanításunk a korszerűsítés útján.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1978.
- *Az általános iskola új nevelési-oktatási terve. Pedagógiai Szemle, 1978. 10. sz. 867-874. I.*
- *Az általános iskolai nevelés és oktatás terve. Történelem – állampolgári ismeretek. Tantervi útmutató 5-8. osztály.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1979.
- *Tanári kézikönyv a Képes történelmi atlasz használatához.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1983. (Hőnyi Edével és Péczai Ernőnével)
- *Az általános iskolai nevelés és oktatás terve. A fakultatív foglalkozások programja. A munka világa.* Szerk. Olyai Andrásné. OPI, Budapest, 1984.
- *Állampolgári ismeretek. Általános iskola 8. osztály (Útmutató az állampolgári ismeretek tanításához az általános iskola 8. osztályában).* Szerk. Balla Árpád. Budapest, 1983. (Helméczy Mátyással és Mérő Endrével)
- *A rendszeres iskolai történelemtanítás és a történelemmethodika kezdetei Magyarországon (1650-1848)* Budapest, 1989. (A történelemtanítás módszertanának forrásai 1.)

- *Történelemtanítás Angliában.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1989.
- *Társadalmi ismeretek az általános iskola 8. osztálya számára* Tankönyvkiadó, Budapest, 1990. (Balla Árpáddal és Helméczy Mátyással)
- *Útmutató a 8. osztályos társadalmi ismeretek tanításához.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1990. (Balla Árpáddal és Helméczy Mátyással)
- *Filla István: Történelem az általános iskolák 5. osztálya számára.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1991. (Átdolg. Szabenyi Péter)
- *Történelemmethodikai kutatások a kelet-európai országokban (1945-1989).* Magyar Pedagógia, 1991. 1. sz. 7-29. I.
- *Válaszúton a szakfelügyelet.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1993.
- *Tantervek külföldön.* Szerk. Horánszky Nándor. OKI, Budapest, 1993.
- *Állampolgári ismeretek az általános iskola 8. osztálya számára.* Korona Kiadó, Budapest, 1993. (Balla Árpáddal)
- *Tantervkészítés egykor és most.* Educatio, 1994. 3. sz. 345-354. I.
- *Fejezetek a tankönyvjóváahagyás történetéből.* Educatio, 1994. 4. sz. 599-644. I.
- *Állampolgári ismeretek középiskolásoknak.* Korona Kiadó, Budapest, 1998. (Kukorelli Istvánnal)
- *Az újkor. Segédkönyv általános iskolai tanulók számára.* Korona Kiadó, Budapest, 1999. (Foki Tamással és Ujváry Pállal)
- *„Négy monarchia” – az első egyetemes európai történelemtankönyv [tankönyvismertetés].* Módszertani Lapok. Történelem, 1999. 2. sz. 1-10. I. (Ullrich Balázssal)

- *Az első rendszeres magyar történelemmódszertanok német előzménye: Ferdinand Krieger metodikája. Módszertani Lapok. Történelem, 1999. 4. sz. 1-11. l.*
- *Szemléltetés a történelemtanításban (Történeti áttekintés). In: A szemléltetés évszázadai. Szerk.: Jáki László. OPKM, Budapest, 2000.*
- *A történelemdidaktika kezdetei és a művelődéstörténeti iskola a XIX. század második felében. Módszertani Lapok. Történelem, 2000. 2. sz. 12-21. l.*
- *Történelem 5. osztály. Korona Kiadó, Budapest, 2001. (Filla Istvánnal)*
- *A történelem-tankönyvekre ható tényezők történeti változásai. Iskolakultúra, 2001. 9. sz. 13-21. l.*
- *Történelem a szakiskolák 10. osztálya számára. Korona Kiadó, Budapest, 2004. (Balla Árpáddal és Dürr Bélával)*

Irodalom:

- *Filla István: Egy meggyőző írás. Szebenyi Péter: Csoportmunka az általános iskolai történelemtanításban. OPI, Budapest, 1969. Történelemtanítás, 1970. 2. sz.*
- *Vas Károly: Szebenyi Péter: Feladatok – módszerek – eszközök. Tankönyvkiadó, Budapest, 1970. Történelemtanítás, 1971. 1. sz. 26-27. l.*
- *Szabó Károly: Eperjessy Géza – Szebenyi Péter: A tanulók történelmi fogalmainak fejlődése. Tankönyvkiadó, Budapest, 1976. Történelemtanítás, 1976. 4. sz. 31-32. l.*
- *Hunyady György: Eperjessy Géza - Szebenyi Péter: A tanulók történelmi fogalmainak fejlődése. Pedagógiai Szemle, 1977. 6. sz. 557-559. l.*
- *Szamosújvári Sándor: Szebenyi Péter: Történelemtanításunk a korszerűsítés útján. Tankönyvkiadó, Budapest, 1978. Történelemtanítás, 1979. 2. sz. 27. l.*
- *Rácz Dezsőné: Szebenyi Péter: Történelemtanításunk a korszerűsítés útján. Pedagógiai Szemle, 1979. 10. sz. 951-952. l.*
- *Csepela Jánosné: Egy új tankönyv tanítása közben. Balla Árpád-Szebenyi Péter: Állampolgári ismeretek az általános iskola 8. osztálya számára [tankönyvismertetés]. Módszertani Lapok. Történelem, 1994. 1-2. sz. 69-71. l.*
- *Katona András: Szebenyi Péter (1933–2001). Módszertani Lapok. Történelem, 2002. 1. sz. 33. l.*
- *Ballér Endre: Szebenyi Péter tantervelméleti munkássága. In: Szebenyi Péter emlékkönyv. FPI, Budapest, 2003. 7-11. l.*
- *Ballér Endre – Báthory Zoltán – Bihari Péter – Foki Tamás – Knausz Imre – Katona András – Kelemen Elemér – Vass Vilmos: Szebenyi Péter emlékkönyv. A 2002. évben megtartott Emlékülés előadásainak szövege. Szerk.: Foki Tamás. FPI, Budapest, 2003.*

http://www.fokapu.hu/cikkfoto/big_14371.jpg

<http://t1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcS6OL2r0TgLh9yAlcvaaxmSgs9azYYVE8UqXQsyGGbTE7neg5ZHxg>